

KONCEPCIA ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI V ODBORE UROLÓGIA

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky podľa § 45 ods. 1 písm. a) zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vydáva túto koncepciu.

Čl.1

Všeobecné ustanovenia

Urológia je vedný odbor (medicínska disciplína), ktorý sa zaoberá diagnostikou a liečbou, ale aj prevenciou a výskumom ochorení, vrodených malformácií a úrazov urogenitálneho systému u mužov a uropoetického systému u žien a tiež niektorých endokrinných a metabolických ochorení, ktoré majú anatomický alebo funkčný vzťah k urogenitálnemu systému a to u pacientov každého veku.

1.1 Náplň a hlavné úlohy starostlivosti v odbore, vymedzenie činností

Z uvedenej definície urológie ako medicínskej disciplíny vyplývajú aj hlavné úlohy a vymedzenie činností tohto odboru v systéme zdravotníctva Slovenskej republiky, ktoré zahŕňujú:

- komplexnú diagnostiku a liečbu nezhubných i zhubných urologických ochorení dospelých a detí na základe použitia najnovších vedeckých poznatkov a využitia modernej medicínskej technológie; diagnostické a liečebné postupy sa vykonávajú na základe odporúčaní Európskej urologickej spoločnosti,
- diagnostiku a liečbu úrazov obličiek a močových ciest a mužských pohlavných orgánov v úzkej spolupráci s chirurgickými a traumatologickými pracoviskami, pretože často ide o poranenia viacerých orgánov,
- diagnostiku a liečbu niektorých endokrinných a metabolických ochorení (nadobličky, prítšitné telieska), ktoré majú anatomický a funkčný vzťah k urogenitálnemu systému a to u pacientov každého veku,
- zabezpečovanie rozvoja niektorých nových subšpecializácií v urológii, na ktorých participujú aj iné medicínske odbory a týka sa to najmä andrológie, gynekologickej urológie a neurourologie,
- zabezpečovanie ďalšieho vzdelávania lekárov v špecializačnom odbore urológia, podieľanie sa na ďalšom vzdelávaní špecialistov z iných špecializačných odborov v uvedenej problematike a na ďalšom vzdelávaní sestier pracujúcich na urologických pracoviskách,
- vedecko-výskumnú činnosť, ktorá je súčasťou a náplňou činnosti najmä klinických urologických pracovísk pri lekárskejších fakultách. Vo vedecko-výskumnej činnosti je žiaduca spolupráca s teoretickými a experimentálnymi ústavmi lekárskejších fakúlt a iných vedeckovýskumných inštitúcií, vrátane medzinárodných,
- iniciovanie zavedenia nových diagnostických a terapeutických metód, podieľanie na tvorbe odborných odporúčaní a pri vydávaní odborných periodík,
- dispenzarizáciu chronických urologických ochorení,
- preventívnu starostlivosť o obyvateľstvo týkajúcu sa urologických ochorení,
- zdravotnú výchovu obyvateľstva, týkajúcu sa urologických ochorení,
- posudkovú a súdnoznaleckú činnosť.

1.2 Charakteristika starostlivosti v odbore urológia

Zdravotná starostlivosť v odbore urológia má preventívny diagnostický a liečebný charakter. Odbor urológia poskytuje komplexnú starostlivosť pre vývojové a získané ochorenie urogenitálneho systému u detí a dospelých, vrátane nádorových ochorení. Zdravotnú starostlivosť poskytujú urologické ambulancie a oddelenia alebo kliniky ústavných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Všetky operácie, ktoré sú indikované pri urologických ochoreniach, sa môžu vykonávať len na oddeleniach alebo klinikách ústavných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti prípadne v zariadeniach, ktoré majú povolenie vykonávať urologické výkony jednodňovej zdravotnej starostlivosti.

Starostlivosť o nádorové ochorenia v urológii predstavuje jednu z najvýznamnejších činností ambulantných urologických pracovísk. Vyžaduje najvyššiu odbornosť a erudíciu.

Rozhodnutie o spôsobe primárnej liečby zhubných nádorov urogenitálneho systému sa overuje na urologickom pracovisku vyššieho typu (urologická klinika, urologické oddelenie).

Sieť pracovísk odboru urológie sa člení na:

1.2.1. Zdravotnícke zariadenia poskytujúce špecializovanú ambulantnú zdravotnú starostlivosť v odbore urológia.

1.2.2. Zdravotnícke zariadenia poskytujúce jednodňovú zdravotnú starostlivosť v odbore urológia.

1.2.3. Zdravotnícke zariadenia poskytujúce ústavnú zdravotnú starostlivosť v odbore urológia.

1.2.1 Zdravotnícke zariadenia poskytujúce špecializovanú ambulantnú zdravotnú starostlivosť v odbore urológia

Ambulantné urologické zariadenia predstavujú základnú zložku sústavy urologických zariadení. Členia sa na zdravotnícke zariadenia špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ktoré sú súčasťou štátneho zdravotníckeho zariadenia a na neštátne.

Verejnú minimálnu sieť urologických zdravotníckych zariadení určuje Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 751/2004 Z. z. o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Urologické ambulancie poskytujú špecializovanú ambulantnú zdravotnú starostlivosť, vrátane konziliárnych služieb.

Minimálne požiadavky na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení v špecializačnom odbore urológia upravuje osobitný predpis. 23)

1.2.2 Zdravotnícke zariadenia poskytujúce jednodňovú zdravotnú starostlivosť v odbore urológia

Zariadenia jednodňovej urológie sú určené na vykonávanie terapeutických výkonov indikovaných pri urologických ochoreniach, ktoré nevyžadujú dlhšiu ako jednodňovú hospitalizáciu. Podmienky zriadenia zdravotníckych zariadení jednodňovej urológie ako aj výkony, ktoré medzi jednodňovú urológiu patria sú uvedené v Odbornom usmernení Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 06937/2004 o výkonoch jednodňovej zdravotnej starostlivosti.

1.2.3 Zdravotnícke zariadenia poskytujúce ústavnú zdravotnú starostlivosť v odbore urológia

Zdravotnícke zariadenia poskytujúce ústavnú zdravotnú starostlivosť v odbore urológia sa členia na:

- a) urologické kliniky,
- b) urologické oddelenia.

Verejnú minimálnu sieť urologických zdravotníckych zariadení určuje Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 751/2004 Z. z. o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

- a) Urologické kliniky sú organizačnou súčasťou fakultných nemocníc. Poskytujú vysokošpecializované služby pre dospelých a deti v celom rozsahu odboru urológia. Majú nadregionálnu pôsobnosť. Pre zabezpečenie najvyššej úrovne zdravotnej starostlivosti majú byť vybavené kvalitnou medicínskou diagnostickou i terapeutickou technológiou. Urologické kliniky sa podieľajú na pregraduálnej aj postgraduálnej výchove zdravotníckych pracovníkov v odbore. Sú vo veľkej miere zodpovedné za celkovú kvalitu poskytovaných urologických služieb na Slovensku. Neoddeliteľnou súčasťou činnosti klinických pracovísk je vedeckovýskumná činnosť.
- b) Urologické oddelenia všeobecných nemocníc poskytujú špecializovanú zdravotnú starostlivosť v špecializačnom odbore urológia v príslušnom regióne. Pacienti vyžadujúci náročné diagnostické a terapeutické výkony sa odosielajú na klinické pracoviská fakultných nemocníc .

23) Vyhláška MZ SR č. 428/2006 Z. z. o minimálnych požiadavkách na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení.

1.3 Vzťah odboru k ostatným medicínskym odborom – spolupráca

Odbor urológia spolupracuje s viacerými medicínskymi odbormi v diagnostike a liečbe urologických ochorení. Cieľom spolupráce je zabezpečiť optimálnu diagnostiku a liečbu. Ide predovšetkým o nasledovné odbory: nukleárna medicína, vnútorné lekárstvo, geriatria, chirurgia, onkológia, rádiológia, pediatria, gynekológia a pôrodnictvo, neonatológia, anesteziológia a intenzívna medicína a patologická anatómia.

1.4 Odborno-metodické vedenie starostlivosti v odbore urológia

Odborno-metodické vedenie starostlivosti v odbore urológia vykonáva Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky v spolupráci s hlavným odborníkom MZ SR pre odbor urológia (ďalej len „hlavný odborník“). Hlavný odborník má poradný zbor, ktorý vymenuje, zložený z popredných spravidla krajských odborníkov v odbore urológia. Poradný zbor hlavného odborníka sa pravidelne, najmenej 4-krát ročne stretáva a pripravuje vecné podklady pre Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky. Kľúčovú zodpovednosť za odbornú a organizačnú prácu odboru má Výbor Slovenskej urologickej spoločnosti. Hlavný odborník a členovia výboru úzko spolupracujú. Hlavný odborník zastupuje urologickú spoločnosť pri rokovaní o zásadných otázkach týkajúcich sa odboru urológia.

1.5 Povinné hlásenia a spracovanie štatistických údajov

Povinné štatistické hlásenia sú určené osobitným predpisom.²⁴⁾ Pracovisko podáva Národnému centru zdravotníckych informácií ročný výkaz o činnosti chirurgických odborov (ambulantných i postelových) a ročný výkaz o neodkladnej chirurgickej pomoci pri niektorých ochoreniach. Vedúci lekár lôžkového urologického pracoviska poskytuje údaje o počte vykonaných diagnostických a terapeutických výkonoch hlavnému odborníkovi minimálne 1x ročne.

1.6 Dispenzarizácia

V odbore urológia sa dispenzarizujú pacienti s všetkými chronickými ochoreniami, ktoré významným spôsobom môžu ovplyvniť ich zdravotný stav. Ide o nasledovné ochorenia:

- recidivujúca infekcia močových ciest a obličiek,
- chronická pyelonefritída,
- recidivujúca urolitiáza,
- cysty obličiek a polycystické obličky,
- obštrukčná a refluxná uropatia,
- neurogénna dysfunkcia močového mechúra,
- benígna hyperplázia prostaty,
- intersticiálna cystitída,
- chronické formy cystitídy,
- striktúra uretry,
- karcinóm obličky,
- urotelový karcinóm v ktorejkoľvek lokalizácii močových ciest,
- benígny nádor v ktorejkoľvek lokalizácii močových ciest,
- karcinóm prostaty,
- karcinóm testis,
- karcinóm penisu,
- idiopatická erytrocytúria,
- pozitivita urologických onkomarkerov (napr. PSA),
- stav po tbc ochorení urogenitálneho systému,

24) § 44 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- pacienti s náhradou močového mechúra z akejkoľvek indikácie,
- kongenitálna hydronefróza u novorodenca,
- kongenitálny megaureter u novorodenca,
- extrofia močového mechúra,
- epispádia,
- vezikoureterálny reflux,
- megaureter,
- hydronefróza,
- ureterokéla,
- ektopia močovodu,
- hypospádia,
- kryptorchizmus,
- varikokéla,
- stav po torzii testis,
- pseudohermafroditizmus,
- Wilmsov nádor,
- rabdomysarkóm močového mechúra a prostaty,
- sakrokocygeálny teratóm,
- neuroblastóm.

Čl. 2

Rozvoj starostlivosti v odbore urológia

2.1 Trendy vývoja starostlivosti v odbore urológia v nasledujúcich 5-10 rokoch

Z predpokladaných trendov vývoja vyplývajú pre najbližšie obdobie (5-10 rokov) pre odbor urológia nasledovné úlohy:

- dosiahnutie európskeho štandardu na všetkých úrovniach zdravotnej starostlivosti v odbore urológia; ide najmä o priestorové podmienky, vybavenie medicínskou technológiou ako aj kvalitné personálne obsadenie,
- rozšírenie miniinvazívnych techník v diagnostike a liečbe urologických ochorení, predovšetkým ide o rozšírenie laparoskopických výkonov,
- rozšírenie a skvalitnenie urologickej starostlivosti v súvislosti so starnúcou mužskou i ženskou populáciou,
- rozšírenie výkonov v rámci jednotňovej urológie, racionalizácia počtu urologických lôžok v ústav-ných zdravotníckych zariadeniach v súvislosti s rozširovaním výkonov jednotňovej urológie a so zavádzaním moderných diagnostických a liečebných postupov do klinickej praxe,
- vytváranie špecializovaných centier pre pediatrickú urológiu, urologickú onkológiu, neurourológiu, andrológiu a gynekologickú urológiu vzhľadom na potrebu dodržať kvalitu diagnostiky a liečby v špecializačnom odbore urológia.

2.2 Systém kontroly kvality poskytovania zdravotnej starostlivosti v odbore urológia

Systém kvality upravuje osobitný predpis,²⁵⁾ podľa ktorého je povinnosťou poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v odbore urológia uplatňovať nepretržitý systém kvality v ústavnej i ambulantnej zložke odboru. Vedenie Slovenskej urologickej spoločnosti bude dbať o to, aby sa systém kvality poskytovania zdravotnej starostlivosti v odbore zavádzal a dodržiaval.

Neoddeliteľnou súčasťou zabezpečenia kvality zdravotnej starostlivosti v odbore urológia je vypracovanie štandardných postupov v diagnostike i liečbe urologických ochorení. Slovenská urologická spoločnosť sa zaväzuje vypracovať tieto štandardné postupy. Štandardné diagnostické

25) § 9 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

a liečebné postupy sú aj hodnotiacim kritériom dodržiavania kvality poskytovanej zdravotnej starostlivosti v odbore.

2.3 Medzinárodná spolupráca

Odbor urológia spolupracuje s Európskou urologickou spoločnosťou a jej jednotlivými pridruženými spoločnosťami,

- spolupracuje s Českou urologickou spoločnosťou,
- udržiava úzke kontakty s ďalšími urologickými spoločnosťami európskych krajín,
- v rámci výskumných aktivít udržiava kontakty s viacerými vedeckými spoločnosťami v Európe a s farmaceutickými spoločnosťami.

Čl. 3

Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v odbore urológia

3.1 Špecializačné štúdium a certifikačná príprava

Dĺžka trvania špecializačného štúdia v Slovenskej republike je 5 rokov. Zodpovedá dĺžke trvania špecializačného štúdia v krajinách Európskej únie.

Podmienkou na zaradenie do špecializačného štúdia v špecializačnom odbore urológia je absolvovanie vysokoškolského štúdia v študijnom odbore všeobecné lekárstvo. Vzdelávanie sa uskutočňuje podľa osobitného predpisu.²⁶⁾

3.2 Sústavné vzdelávanie

Sústavné vzdelávanie sa riadi vyhláškou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 366 /2005 Z. z. o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v znení vyhlášky č. 187/2006 Z. z.

Čl. 4

Záverečné ustanovenie

Týmto sa zrušuje Konceptia odboru urológia uverejnená v čiastke č. 13-14 Vestníka Ministerstva zdravotníctva Slovenskej socialistickej republiky zo dňa 16.11.1987.

Čl.5

Účinnosť

Táto koncepcia nadobúda účinnosť dňom uverejnenia vo Vestníku MZ SR.

Ivan Valentovič, v. r.

Minister

26) Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 322/2006 Z. z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov , sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností.